

KRMNÁ DÁVKA U CHAMELEONŮ

?

Kolik má chameleon sníst? Jaká je správná krmná dávka?

Odpověď není jednoduchá, protože existuje mnoho faktorů, které na to mají vliv. Proto všechna doporučení je třeba brát jako rámcová a orientační. Je třeba chápat celou problematiku a krmnou dávku odpovídajícím způsobem jemně vyladit podle dané situace.

ZLATÉ

• Mláďata a gravidní samice: **BEZ OMEZENÍ**

PRAVIDLO

• Dospělí jedinci, kteří již významně nerostou: **TAK, ABY NEHUBLI ANI NEPŘIBÍRALI NA VÁZE**

PODVÝŽIVA (méně často)

Chameleon může v zajetí oscilovat mezi dvěma nebezpečnými, život ohrožujícími extrémy.

OBEZITA (velmi často)

Podívejte se na video: CHAMELEONI HUBENÍ AŽ OBÉZNÍ
<https://youtu.be/onrnvE894c>

Obojí výrazně omezuje komfort chameleona, je neetické a protizákonné a vede ke stresu, fyziologickým poruchám, zdravotním komplikacím a výrazně zkracuje jeho život.

?

Jak funguje látková výměna a proč musí chameleon jíst?

Látková výměna neboli metabolismus je soubor procesů, které zajišťují koloběh energie v těle jedince a její výměnu mezi jeho tělem a prostředím, jehož je součástí. Sahá od příjmu látek a energie přes jejich přeměnu na stavbu těla a zajištění životních funkcí, pohyb, rozmnožování atd. až po vyměšování a vylučování.

CHAMELEON JÍ, ABY ŽIL.

NIKOLI ŽIJE, ABY JEDL...

V ZAJETÍ BY MĚL ŽÍT ZDRAVĚ, KOMFORTNĚ, CO NEJPŘIROZENĚJI A DLOUHO.

?

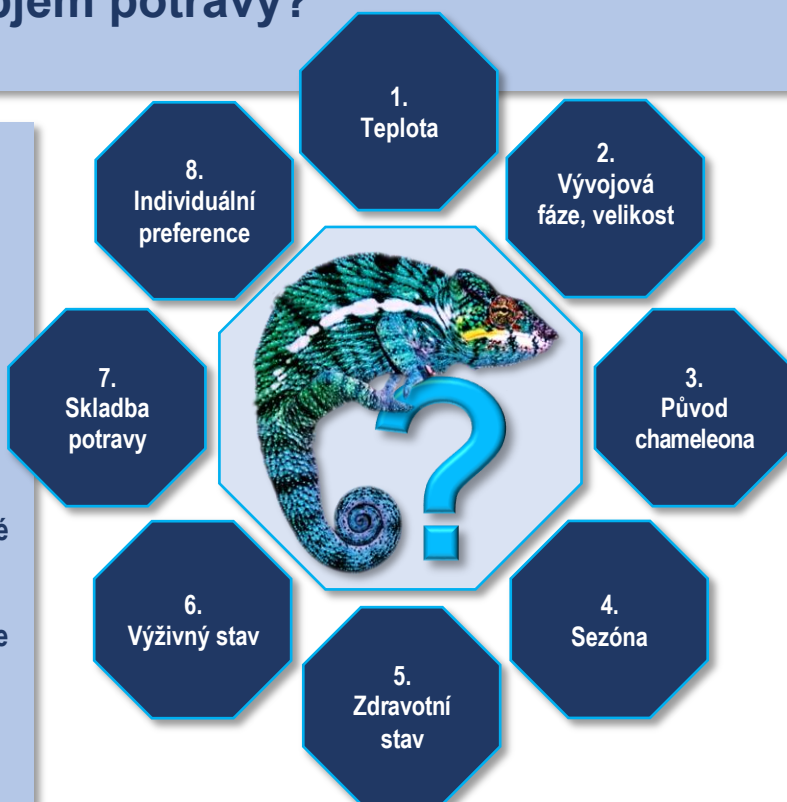
Co má vliv na potřebný objem potravy?

Na objem potravy má vliv mnoho faktorů.

1

Teplota

Všichni heterotermní (studenokrevní) živočichové, jejichž tělesná teplota závisí na vnějších zdrojích tepla, vykazují závislost (téměř přímou úměru) rychlosti metabolismu na teplotě jejich těla. Při nižších teplotách tudíž žerou výrazně méně, než při vysokých. Bohužel, nepochopení přirozeného prostředí mnoha druhů chovatelů (kteří se často mylně domnívají, že např. na rovníku, kde žije chameleon Jacksonův, je příšerné horko a vystavují chované chameleony denním teplotám kolem 40 °C s nočním poklesem na 25°C, ignorující, že v jejich domovině panují teploty o 15°C nižší!) vede k velmi častému nešvaru v chovu: k přehřívání. To má samozřejmě za důsledek zvýšený metabolismus a tedy i několikanásobně větší nárok na objem přijaté potravy.

Vývojová fáze, velikost

Chameleoni mají v různých fázích svého vývoje různé nároky na potravu:

- V MLÁDÍ, tedy období od narození (resp. vylíhnutí) do období dospělosti využívají energii převážně na to, aby rostli a dospěli. V dospělosti totiž naplní nejvyšší smysl svého života: předají své geny do dalších generací v procesu rozmnožování. U některých druhů je tento růst extrémně překotný (například *Furcifer lateralis* a *Furcifer labordi* dospívají již ve 3–4 měsících věku, *Chamaeleo calyptratus* o měsíc až dva později). U jiných druhů je růst více pozvolný, mnoho druhů dosahuje dospělosti kolem 1 roku věku, jiné, jako třeba *Calumma parsonii*, i později.
- V DOSPĚLOSTI chameleoni příjem potravy zpravidla omezují, vždy podle vnitřního nebo vnějšího “naprogramování”, které zajistila Matka Příroda v průběhu milionů let evoluce.
- V OBDOBÍ PÁŘENÍ mají samice tendenci přijímat potravu ve standardním objemu, zatímco samci mohou příjem potravy omezit. Jejich fokus se může přesunout na teritoriální půtky s jinými samci, dvoření se samicím, páření a hlídání samic.
- V OBDOBÍ GRAVIDITY samice ze začátku přijímají větší množství potravy, aby kvalitativně i kvantitativně zajistily správný vývoj vajec (resp. embryí v případě živorodých druhů), před jejím koncem však zpravidla příjem potravy přerušují.

Původ chameleona

Chameleoni z oblastí s celoroční hojností potravy (například druhy z deštných pralesů nebo horských lesů) omezují příjem potravy sami. Druhům z oblastí se sezónními výkyvy v dostupnosti potravy (např. ze savan nebo ze Středomoří) je omezuje jejich prostředí. Chameleoni z první skupiny nemají zpravidla tendence k přejídání a obezitou netrpí, nebo trpí jen v případě podávání nezvykle energeticky vydatné potravy (larvy např. brouků, zavíječů); zatímco druhy z druhé skupiny nemají vrozený mechanismus omezení příjmu potravy a mají tendenci k přejídání a k obezitě, někdy až obludné formy.

Sezóna

V přirozeném prostředí chameleoni žijí v pevné vazbě ke svému přirozenému prostředí. V zajetí si někdy svoji cykličnost zachovávají a v některých obdobích např. odmítají potravu anebo kopírují svým chováním podmínky, které jim připravuje chovatel v zajetí.

Některé druhy (včetně *Chamaeleo calyptratus* – u něj to téměř nikdo nebere v potaz) absolvují několikátýdenní až několikaměsíční „zimní spánek“, tzv. brumaci, při níž nepřijímají potravu vůbec. Totéž se týká druhů ze savan, které absolvují „letní spánek“, tzv. aestivaci.

Zdravotní stav

Zdravý chameleon jí obvykle tolik, kolik potřebuje nebo o něco více.

Nemocní a zesláblí chameleoni zpravidla jedí méně nebo dokonce odmítají potravu.

Parazité mohou způsobit velkou žravost, protože parazity chameleoni musejí zásobit látkami, které oni potřebují ke své existenci a díky tomu musí zvýšit příjem potravy. Bohužel častým průvodním jevem parazitóz (zejména kokcidióz) je nápadně rychlé hubnutí, které se těžko dá (resp. nedá) kompenzovat zvýšeným příjmem potravy.

Výživný stav

Zde platí jednoduchá úměra: malá hmotnost = menší příjem potravy a naopak. Atletičtí chameleoni mají menší potřebu potravy než obézní – ti musejí „živit“ daleko větší biomasu, každý jejich pohyb je energeticky náročnější, protože pohybují větší vahou, než atletičtí chameleoni.

Skladba potravy

Je zřejmé, že spektrum potravy a její energetická vydatnost určuje objem potravy. Čím energeticky vydatnější potrava je, tím menší množství je třeba jí přijmout na zachování životních funkcí a naopak.

Individuální preference

Jako u všech organismů, i u chameleonů existují individuální odchylky: při stejných podmínkách dva různí chameleoni budou vykazovat v rychlosti metabolismu a potřebě příjmu potravy individuální odchylky.

?

Jak tedy určit správnou krmnou dávku?

Neexistuje žádná univerzální formule, kterou se řídit, jen následující rámcová doporučení, vycházející z desítek let praxe a zkušeností:

1. Krmit je třeba správnou potravou s dodatkem pylu, vitamínů a minerálů.
2. Mláďata až do okamžiku dosažení cca 90% maximální délky v dospělosti je možné krmit bez omezení, kolik sami od sebe sežerou.
3. Gravidní samice je možné krmit až do okamžiku porodu (u živorodých druhů) nebo snesení vajec (u vejcorodých druhů) bez omezení, kolik sami od sebe sežerou.
4. U dospělých je třeba krmnou dávku omezovat. Ideálním postupem je průběžné měření tělesné váhy. Chameleon, který je ve zdravém výživném stavu (který nechť posoudí biolog a/nebo zkušený chovatel – opatrně na veterináře a laiky, kteří jsou obvykle zvyklí na „standardní“ obraz velmi obézního jedince) a už neroste, nesmí přibývat na váze ani hubnout. V opačném případě je nutné krmnou dávku adekvátně upravit, případně řešit zdravotní stav jedince (při výrazných úbytcích na váze).
5. U některých druhů je možné dát orientační doporučení ohledně objemu potravy, které v žádném případě nemůže být vnímáno ani prosazováno jako dogma a je podřízeno pravidlu 4. U dospělých Jemenských chameleonů je to objem cca jednoho (max. dvou) velkého banánového cvrčka denně (při dodržení teplotního režimu chovu podle taháku), u Chameleona pardálího je to cca dvojnásobek (při teplotním režimu viz tahák).

Všeobecně oblíbené omyly

OMYL: Chameleon může sníst, kolik chce, sám nejlíp ví, kdy přestat.

SKUTEČNOST: Chameleoni se nepřejírají jen v mládí a v období gravidity, jinak je riziko, že se budou přejídat a je potřeba jejich příjem potravy kontrolovat a regulovat.

OMYL: Chameleonovi je potřeba dát každý den konkrétní počet krmného hmyzu.

SKUTEČNOST: Chameleonovi je potřeba dodat za jednotku času (den, dva dny, týden) potřebný objem energie. Ten se neodvíjí od počtu krmného hmyzu ale od energetické vydatnosti potravy. Například energetická vydatnost jednoho velkého zavíječe voskového může být na úrovni jednoho cvrčka i přesto, že je jak na váhu, tak na velikost a objem několikanásobně menší. Není třeba dospělé chameleony krmit denně, stačí obden nebo i 1–2 krát týdně a i mláďatům může například jednodenní pauza týdně jen prospět.

OMYL: Do určitého věku je možné chameleona krmit ad-libitum.

SKUTEČNOST: Pro určení této hranice není směrodatný věk, ale dosažená velikost. Stejně velikosti totiž mohou při různých podmínkách chovu a individuálních odchylkách dosahovat chameleoni s rozdílem i několika měsíců věku! Proto jsou všechny údaje o věku naprosto nesměrodatné.

OMYL: Chameleoni bezvadně prospívají, když se často množí.

SKUTEČNOST: Drtivá většina druhů chameleonů se množí ve volné přírodě jednou za rok. V zajetí chovatelé často ignorují jejich přirozené cykly a úmyslně je drží v režimu, simulující permanentní období páření, aby dosáhli komerčně výhodnějšího režimu, kdy samice snášejí vejce 3–5krát ročně. Také přitom žerou několikanásobně více, než by žraly v přírodě.

OMYL: Ať je teplota jakákoli, chameleon by měl žrát pořád stejně.

SKUTEČNOST: Při vyšších teplotách žerou chameleoni více a při nižších méně.

OMYL: Samice musí žrát vždy, kolik sama chce, bude totiž snášet vejce každý měsíc–dva bez závislosti na tom, jestli ji samec oplodní nebo ne.

SKUTEČNOST: Když budete samici držet při vyšších teplotách, bude snášet vejce jako slepice. Když budete správně simulovat vyšší a nižší teploty a vlhkosti podle přírodních cyklů, budou samice snášet vejce jednou ročně a dobře si v mezidobí odpočine a zregeneruje a zmobilizuje síly.

OMYL: Samice je potřeba krmit hodně v období po snůšce nebo porodu aby dobře zvládla následující období gravidity.

SKUTEČNOST: Počet folikulů, které samice připraví k oplodnění, je přímo úměrný zásobám energie, které nasbírala v předchozím období. Je-li systémově překrmovaná, připraví jich mnoho – někdy až příliš mnoho. Nepřirozeně velký počet vajec představuje obrovské zatížení pro samici a riziko zadržení vajec a neschopnosti je snést.

